

Giresun mebusu Hakkı Tarık Beyin, matbuat kanununun muvakkat (B)maddesinin değiştirilmesi hakkında 2/75 numaralı kanun teklifi ve Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları

Ankara: 4 - V - 1933

Yüksek Reislige

Matbuat kanununun çıktığı tarihte gazetelerde çalışanlarda kanunun tahsil bakımından koyduğu kayıt üç yıl aranmayacaktır. Son muvakkat madde böyle yazılıdır.

Kanun çıkışı iki yıla yaklaştı. Bir yıl daha geçince bunlara meslekten çıkmak gözüktüyor. Zira bunların bu zaman içinde yüksek tahsil kâğıdı almak ellerinde değildir. Darülfünuna girmek için bir kere lise tahsili şarttır; yüksek tahsil memleketin yalnız Ankara, İstanbul gibi iki yerinde edinilebilir. Kanun çıktığı zaman bu meslekte yıllanmış olanların hepsini yeniden ne Ankara'ya ne İstanbul'a getirmek mümkün olurdu. Mümkün olsa da kendilerine yeni baştan bir lise tahsili göstermek için bu tahsil derecesine konulan meselâ yaş kaydini kendilerine uydurmak ellerinden gelmezdi. Bütün bunlardan başka geçim şartlarıyla yüksek tahsilin üç dört yıllık devam mecburiyetlerini yerine getirmek hemen hemen olmayacak bir şeydi. Bunun için diyorum ki bir yıl sonra bu meslekin şimdilik bu muvakkat maddeden istifade eden ileri gelenleri mesleke veda etmek vaziyetindedirler. Kanunun tatbikinde ısrar ile asıl meslekin kendi mektebi olan içinden yetişmiş, işin içinde pişmiş olan bu meslekdaşlara yol vermek halinde ise yerlerini yüksek tahsil görenlerle de kolayca dolduramayız, mesleği sarsıttıktan kurtaramayız.

Bu muvakkat madde yerine bu ihtiyacı koruyan başka bir hüküm koyarak hem kanunun ruhunu, hem de bu kanunu asıl korumak istediğinde şüphe olmayan mesleki korumak, iki vaziyeti uzlaştırıcı bir şekil bulmak lâzımdır. Gazete ve mecmuaların en kesif bir halde buldukları İstanbul'daki meslek mensupları bu telif suretini kendileri ileriye sürmüşler, altı ay kadar müddetli bir gazetecilik kursundan muvaffakiyetle geçenleri kanunun kendilerinde aradığı tahsil kaydini yerine getirmiş sayarak meslekte alâkalarının muhafaza edilmesini ve yükseltilmesini istemişlerdir. Bu kurs ve neticeleri Maarif vekâletinin tasvibi, murakabesi altında olacaktır. Bu suretle kazanılmış olan yüksek tahsil görme vaziyetinin yalnız matbuat kanununun koyduğu kayıt bakımından bir kıymeti olacağı, bunun başka bir sahada yüksek tahsil görenlere tanınmış olan hakları istemek salâhiyetini vermeyeceği de bellidir. Hem matbuatı büyük inkilâbımıza daha yararlı olabilecek bir müessese halinde kuvvetlendirecek hem de kazanılmış hakları elverişli şartlara bağlayarak tanımak suretile mesleki ve meslektaşlarını sarsıttıktan kurtaracak olan bu görüş ve düşünüşte ben de beraber olduğum için, kanun maddesinin değiştirilmesi dileğiyle bir teklif arz ediyorum. Bu teklif eskiden olduğu gibi bu gün iş başında olanlara ve bunlardan gazete sahibi ve başmuharriri gibi sayılı ve kifayetleri malûm olmak yahut daha ziyade hukukî bir vasfa temas etmek hususiyetinde olanları büsbütün ayrı bir hükme tâbi tutmaktadır.

Giresun
H. Tarık

Dahiliy encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Karar No. 49
Esas No. 2/175

31 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

1881 numaralı matbuat kanununun muvakkat (B) maddesinin tadili hakkında Giresun mebusu Hakkı Tarık Bey tarafından Yüksek Reisliğe tak-dim edilip Başvekâlete tebliğ ve encümenimize havale olunan kanun teklifi ve esbabı mucibe Dahiliye vekili ve vekâlet hukuk müşaviri beylerle teklif sahibi Hakkı Taarık Bey hazır olduğu halde encümenimizin 21 - V - 1933 tarihli inikadında müzakere ve tetkik edildi.

Teklif sahibi Hakkı Tarık Beyin esbabı mucibesinin hulâsası şudur:

Matbuat kanununun muvakkat (B) maddesinde bu kanunun çıktığı tarihte gazetelerde çalışanlar da kanunun tahsil bakımından koyduğu kayıt üç yıl aranmayacaktı. Kanun çıkmalı iki yıla yaklaştığı halde bunlardan hiç birisi bu mecburiyeti ifa ve tahsillerini ikmal edemedikleri gibi bundan sonra bunu yapmalarına da imkân yoktur. Müddetin kalan kısmının da geçmesi halinde kendilerinin meslekten çekilmeleri lâzımgelcek ve bu gerek kendileri ve gerek meslek için bir zararı mucip olacaktır. Binaenaleyh kendilerinin bu mecburiyetten varestede tutulmaları ve buna mukabil matbuatın en kesif olduğu İstanbulda altı ay kadar müddetli bir kursta tahsilleri mecburiyetinin konmansı ve bu kurs tahsilinin yalnız matbuat için yüksek tahsil yerine kaim addedilerek bundan başka bir sahada hiç bir hak temin vasıtası sayılmaması.

Müzakere neticesinde:

Kanunun neşri tarihinde gazete ve mecmuaların ve sahibi başmuharrir, umum müdür ve neşriyat müdürleri senelerden beri ve halen bu hizmetleri ifa etmekte olduklarından kendilerinin tahsil kaydından varestede tutulmaları muvafık görülmüş ve bunlardan maada olan matbuat müntesiplerine gelince: Bunların kısa müddetli bir kurstan geçirildikten sonra matbuatın en yüksek ve mesuliyetleri büyük mevkilerine kanunen ehliyet kesbetmiş olmalarını tanımak matbuat kanununun istihdaf ettiği gayeye tevafuk etmeyeceği gibir her hangi bir meslekin küçük kademelerine giren bir zatın matlup ve lâzım vasıf ve şartları haiz olmadığı halde dahi o meslekin en yüksek kademelerine çıkabilmesini bir hak olarak tanımat mecburiyeti bilhassa matbuatta umumî menfaatle telifi kabil olmanın bir keyfiyet olduğundan teklifin bu kısmının reddi tensip edilmiş ve maddeler ona göre tadil edilerek Yüksek heyetin tetkikine arz olunmuştur.

Dahiliye En. Reisi	Reis V.	M. M. Na.	Kâtip	Aza	Aza
Tekirdağ	Tekirdağ	Giresun	Burdur	Şebn Karahisar	Çorum
Cemil	M. Faik	A. Münir	Halit	Vasfi Raşit	İ. Kemal
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	
Kütahya	Adana	Gursa	Elâziz	Ordu	
Memet	Ali Münif	Emin Fikri	Hüseyin	İsmail	

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 36
Esas No. 2/75

7 - VI - 1933

Yüksek Reisliğe

1881 numaralı matbuat kanununun muvakkat (B) maddesinin değiştirilmesine dair Giresun mebusu Hakkı Tarık Bey tarafından teklif olunan kanun lâyihası Dahiliye encümeninin tadili ve esbabı mucibe mazbatasile birlikte Adliye encümenine tevdi olunmakla tetkik ve müzakere olundu: —

Matbuat kanununun gazetelerle mecmuaların sahip, başmuharrir, umum müdürler ve yazı işleri müdürleri hakkında koymuş olduğu tahsil derecesi kaydinin mezkûr kanunun neşri tarihinde bu işlerde çalışmakta olanlar için üç sene müddetle müstesna olacağına dair muvakkat (B) maddesindeki hükmü teklif edilen lâyiha ile sahip ve başmuharrirlerin kanunun neşri tarihinde bu işte çalışmakta iseler kendilerine şamil olmaması ve üç sene için tahsil kaydinden istisna edilen umum müdür ve yazı işleri müdürleri gibi vazifede olanlarla kanunun 21 inci maddesine göre vesika almak hakkını kazanmış bulunanların Maarif vekâletince açılacak veya açtırılacak, yahut Matbuat cemiyeti gibi hususi bir müessesenin maksada yettiği tasdik edilmek üzere açacağı kursları geçener yalnız matbuat işlerine münhasır kalmak üzere kanundaki yüksek tahsil görmüş olmak şartını haiz sayılmaları suretinde kanunda tadilat icrası teklif bulunduğu ve esbabı mucibe lâyihasile encümen müzakeresinde hazır bulunan teklif sahibi Hakkı Tarık Beyin şifahi izahatında da matbuat kanununun neşri tarihinde tahsil derecesi hakkında şart konulan gazete ve mecmualarda çalışmakta olanların müktesep haklarının muhafazası ve teklifte beyan olunan vazife sahiplerinin gösterilen şekilde açılacak kursları geçirmekle kanunun bu şartını ifa etmiş sayılmaları bu meslekte bulunanların ve tecrübe ve mümarese geçirmiş olanların ilerde yükselebilmeleri imkânının kendilerine temini maksadına müstenit olduğu suretinde hulâsa edilen beyanat ile kanunun teklifine saik olan sebepler anlaşılmaktadır.

Encümen, Dahiliye encümeninin muvakkat « B » maddesi hakkındaki tadili kâfi bulmuş ve aynen kabulüne karar vermiştir.

Maddede yapılan değişiklik matbuat kanununun neşri sırasında gazete ve mecmualarda çalışmakta olan sahip, başmuharrir, umum müdürler ve yazı işleri müdürlerinin kanunla konulmuş olan tahsil derecesine ait kayıtlara tâbi olmamaları müktesep hakların mahfuz tutulmalarını temin etmek itibarile yerinde ve yolunda bir hüküm olup kanunun neşri tarihinde kanunun 21 inci maddesi hükmüne dahil olan fakat o madde mucibince tahsil kaydine tâbi ve Darülfünuna devam edebilmek şartını haiz olmayan meslek müntesiplerinin bir kurstan geçerek yazı işleri müdürü, umumî müdür, başmuharrir ve sahip gibi tahsil kaydine tâbi bir vazife alabilmelerini temin edici bir tadilin kabulü yeni başlayan Üniversite teşkilâtı sırasında Maarif vekâletince nazarı dikkate alınabileceği mülâhazasile maddeye bir hüküm konmasına mahal görülememiştir.

Teklif heyeti umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınır.

Adliye E. R. N. M. M.

Kâtip

Aza

Aza

Aza

Aza

Antalya

Edirne

Kars

Çanakkale

Salâhattin

Haydar

H. Hayri

Nazif

Osman Niyazi

Aza

Aza

Aza

Aza

Çorum

Erzincan

Kocaeli

Tokat

Münir

Abdülhak

Ragıp

Nazım

HAKKI TARIK BEYİN TEKLİFİ

Kanun teklifi

MADDE 1 — Matbuat kanununun muvakkat (B) maddesi şöyle değiştirilmiştir:

Matbuat kanununun tahsil derecesi bakımından koyduğu kayıt bu kanunun neşri tarihinde gazete ve mecmualarda çalışmakta olanlardan sahip ve başmuharrirlere teşmil edilmez. Bunlardan umum müdür, yahut yazı işleri müdürü gibi vazifede olanlar bu kayitten üç yıl müddetle müstesna tutulur.

Bu istisnaya girenlerle matbuat kanununun neşri tarihinde 21 inci maddesine göre vesika almak hakkını kazanmış olanlar Maarif vekâletince açılacak veya açtırılacak yahut Matbuat cemiyeti gibi hususî bir müessesese açılarak maksada yettiği görülüp tasdik edilecek kursları geçenler, bu maddenin tatbik edileceği yerlerden başka hiç bir yerde yüksek tahsil sayılmamak kaydile, 12 inci maddenin (C) fıkrasında şart koşulan tahsil derecesine varmış sayılırlar.

MADDE 2 — Bu kanun neşrinden başlar.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1881 numaralı matbuat kanununun muvakkat B maddesini tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — 1881 numaralı matbuat kanununun muvakkat B maddesi şu yolda değiştirilmiştir:

Bu kanunun neşri tarihinde gazete ve mecmuaların çalışmakta olan sahip, başmuharrir, umum müdürler ve yazı işleri müdürleri filen buldukları vaziyete maksur kalmak şartile bu kanunun tahsil derecesi noktasından koyduğu kayıtlara tâbi değildirler.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.